

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

ČASOPIS OBCE LIPTOVSKÁ ŠTIAVNICA

ROČNÍK VI, ČÍSLO 4

23. DECEMBER 2004

Editoriál - Čarovný čas vianočný

Mariana Domiterová

December je mesiac, ktorý každý z nás, či už je malý alebo veľký, túžobne očakáva, lebo nastávajú najkrajšie sviatky v roku, sviatky mieru a pokoja - Vianoce.

Ich symbolika je stará ako ľudstvo samo. Spočiatku v pohanských časoch, sa spájala so zimným slnovratom, čoho dôkazom sú ešte dodnes pretrvávajúce zvyky a obyčaje. Vianočné obdobie vlastne začína štyri týždne pred Štedrým dňom obdobím adventu a končí sviatkom Troch kráľov.

Mystické čaro Vianoc nepochybne naplňa dušu každého človeka láskou a očakávaním niečoho nového a krásneho.

Adventné obdobie - to je čas, ktorý v sebe skrýva krásnu poéziu, radostné očakávanie Vianoc a posolstvo o tom, že ľudia by si mali byť blízki. A rovnako tak je to aj čas, keď sa za dlhých zimných večerov pripravujeme na Štedrý deň a nádherné sviatky Vianoc a každú nedeľu zapalujeme ďalšiu sviečku, ktorá nás delí od zázračných vianočných dní. Žiaľ, veľakrát sa nám množstvo povinností, ktoré musíme stihnúť vybaviť, „postará“ o taký stres, že predvianočné obdobie, vôbec nemôžeme vychutnať tak, ako by sme chceli. A čo tak dať si záväzok, že tento rok to bude úplne ináč? Ako? Jednoducho tak, aby sme si obdobie očakávania Vianoc naozaj vychutnali a aby sme po celý čas žiarili dobrou náladou ako zázračný vianočný anjelič z rozprávky. Samozrejme, aby sa naša predstava naplnila, mali by

sme sa nad všetkým, čo chceme do Vianoc stihnúť, zamyslieť a popremýšľať, čo z toho všetkého je naozaj dôležité.

Predvianočné aj vianočné obdobie má svoje špecifiká. Pre gazdinky odjakživa znamenalo množstvo rozličných činností - veľké upratovanie, pečenie sladkých dobrôt, varenie zvláštnych jedál len na túto príležitosť, výber a príprava darčiekov pre najbližších a slávnostnú výzdobu príbytku. Samozrejme najväčšiu radosť z Vianoc majú predovšetkým deti. Netrzeplivo vyčkávajú, kedy príde ten deň a oni s očkami dokorán nájdu pod trblietajúcim stromčekom plno prekvapení. Každý má svoju tajnú túžbu a práve Vianoce sú časom, keď sa mnohé z nich môžu splniť. K Vianociam a vianočnej atmosfére neodmysliteľne patria vôňa ihličia, tajomné svetlo sviec, aróma vanilky a čo si dnes už ani nevieme predstaviť sú Vianoce bez stromčeka.

Stromčeky môžu byť rôznych veľkostí, malé na stôl i veľké až po strop, prípadne živý v kvetináči alebo umelý ekologický rôznych farebných kombináciách a s ozdobami podľa vlastného výberu a fantázie. Nieкто si zvolí červeno - zelenú, iný zeleno - modrú, ďalší striebornú alebo zlatú kombináciu.

Aj ozdoby môžu byť od výmyslu sveta... Stromček môžeme ozdobiť aj medovníčkami, drobnými mašličkami, anjelikmi, farebnými lamelami, zvončekmi.

A potom už len stačí zasadnúť k slávnostne prestretému stolu, mať radosť z prítomnosti najbližších, ochutnávať z nepreberného množstva dobrôt a tešiť sa, aké prekvapenia si nájdeme pod vianočným stromčekom.

Prajem vám za seba i celú redakčnú radu Šťastné a veselé Vianoce.

Zo zasadnutia OZ

Ďalšie riadne pracovné Zastupiteľstvo obce Liptovská Štiavnica sa konalo 17.9.2004 v budove obecného úradu. Poslanci prerokovali výstavbu križa na miestnom cintoríne. Prostriedky z obecnej zbierky činili čiastku 157 720,- Sk, z rozpočtu obce 20 000,- Sk a doplatok za lavicu, dlažbu a vázu činil 18 597,- Sk. Poslanci túto informáciu zobrali na vedomie, konštatovali úspešnosť verejnej zbierky. A aj touto cestou sa chcem poďakovať všetkým občanom, ktorí akoukoľvek mierou prispeli na výstavbu nového križa.

V ďalšom bode bola dohodnutá vysviacka križa za účasti katolíckeho a evanjelického kňaza na deň 19.10.2004. Pri tejto príležitosti bude usporiadané aj malé občerstvenie v zasadačke kultúrneho domu a takto vyjadriť poďakovanie tým, ktorí sa najviac podieľali na výbere verejných prostriedkov. (V čase písania príspevku môžeme konštatovať, že horeuvedená akcia bola úspešne ukončená.)

V ďalšom bode starosta obce informoval poslancov o blížiacom sa období,

Pokračovanie - s. 2

Zo zasadnutia obecného zastupiteľstva

Dokončenie - s. 1

kedy organizujeme posedenie pre dôchodcov. Poslanci zvolili termín 21.11.2004 v kultúrnom dome. Kultúrny program zabezpečí riaditeľka základnej školy a navrhli aby bol pozvaný folklórny súbor Sliachanka z Lipt. Sliachov. Taktiež odsúhlasili zakúpenie darov pre jubilantov v hodnote 200,- Sk/osoba.

V ďalšom bode ekonómka obecného úradu predniesla správu o čerpaní rozpočtu k 30.6.2004, kde konštatovala, že obec mala na účte spolu 1 910 505,19 Sk.

Ako ďalší bod starosta predniesol návrh dodatku č. 1 k Dohode o určení školského obvodu ZŠ. Vysvetlil poslancom, že v predmetnej dohode boli za školský obvod mesta Ružomberka pre obec Liptovská Štiavnica zahrnuté len dve základné školy a to: IV. a V ZŠ v Ružomberku.

Keďže žiaci ročníkov 6.-9. z Liptovskej Štiavnice navštevujú aj I. ZŠ a Klačno v Ružomberku starosta obce navrhol aby školský obvod bol rozšírený aj o tieto dve školy. Poslanci predmetný návrh jednohlasne schválili.

V bode rôznom poslanci prerokovali:

- kapitálové výdavky na ZŠ vo výške 33 000,- Sk, ktoré obec získala zo štátu, 35 000,- z firmy Neusiedler SCP a.s. Ružomberok, z týchto prostriedkov bola rekonštruovaná školská jedáleň, zborovňa a kabinet,

- plynifikácia ZŠ, škole bol daný splátkový kalendár, kde sa počas vykurovacieho obdobia bude platiť preddavok 17 700,- Sk/mesiac. Kúriť sa bude v škole kombinovane, počas pracovných dní pevné palivo, počas voľných dní a sviatkov plynom.

- Bolo odsúhlasené rozšírenie varenia obedov pre starších občanov v počte osôb 4

- IBV Kľučiny - vydané sta-

vebné povolenie na miestnu komunikáciu

- IBV Kľučiny - informácia poslancom OZ o zámere spoločnosti RINCO, spol. s r. o. darovať obci Liptovská Štiavnica pozemok par. Č. KN 875/7 o výmere 8 168 m², ktorá sa nachádza v obci Liptovská Štiavnica a je zapísaný na LV 1 487. Pozemok sa nachádza v lokalite Kľučiny a v rámci IBV bude na ňom vybudovaná cestná komunikácia. Poslanci súhlasili s uzatvorením darovacej zmluvy.

- Bol daný prísľub o plynifikácii Novej ulice a čaká sa na rozhodnutie SPP Bratislava

- Kanalizácia Ohrady ukončená, financovaná prostredníctvom mesta Ružomberok v celkovej výške 803 000,- Sk

- Odsúhlasená potreba nákupu oceľovej rúry o priemere 600 mm v dĺžke 7 m na premostenie potoka poza požiarňu zbrojnicu (prístup k dvom rodinným domom: Pálešová a Ondrejka)

- Bola podaná informácia o vybudovaní škarpy okolo miestneho potoka pri súpisnom čísle 210, ktorú vykonala firma Povodie Váhu Ružomberok v celkových nákladoch cca 100 000,- Sk

- Problematika minerálneho vrtu - prebieha rokovanie medzi vlastníkom vrtu a vlastníkom pozemku

- Odsúhlasená výstava ovocia a zeleniny rok 2004, odsúhlasená čiastka 1000,- Sk na nákup vecných darov

- Žiadosť pani Ely Vajdovej č. 316 o zabudovanie dvoch oceľových šín poza je dom aby mohli po nej prechádzať len osobné automobily. Poslanci navrhli zatiaľ umiestniť značku zákaz vjazdu nákladným automobilom zo strany od miestnej kaplnky. V prípade ďalšieho porušovania vjazdu nákladných automobilov obec pristúpi k zúženiu vozovky tak, aby po komunikácii prešli len osobné autá

- Prerokovali žiadosť pani Márie Dvorskej, že pozemok KN 110/2 bude v budúcnosti môcť byť využitý na individuálnu výstavbu.

- Žiadosť Jána Hrabušu o prenájme plochy na budove požiarnej zbrojnice, ktorú v budúcnosti chce zastavať a využiť ako reštauráciu. Starosta navrhol poslancom aby o návrhu porozmýšľali prípadne sa popytali občanov na ich názor a výsledok predniesli na budúcom zastupiteľstve.

- Prerokovali problematiku IBV Ján Belko ml. - traja vlastníci susedných nehnuteľností odmietli podpísať premiestnenie elektrických stĺpov vysokého napätia smerom do ich nehnuteľností, čím celý projekt stratil opodstatnenie.

- Odsúhlasená potreba nákupu ďalšie sporáku do kuchyne kultúrneho domu vo výške 12 000,- Sk

Po prijatí uznesenia bolo obecné zastupiteľstvo ukončené.

Ďalšie zasadnutie OZ sa konalo 10.11.2004 v budove obecného úradu.

Ako prvý bol bolo prerokovanie problému parkovania nákladných aut pána Ľudovíta Omastu, ktorého autá v ranných hodinách znepriemňujú život nadmerných vydaním výfukových plynov občanov susedných nehnuteľností. Bolo rozhodnuté, že starosta obce otvorí rokovanie o predmetnom probléme s majiteľom firmy p. Ľudovítom Omastom. V ďalšom bode predniesla ekonómka obce plnenie rozpočtu k 30.9.2004, kde konštatovala stav finančných prostriedkov na účtoch obce k 30.9.2004 o výške 2 110 844,39 Sk.

V ďalšom bode vysvetlil starosta obce poslancom problematiku komasácie - sceľovanie pozemkov.

- predsedom predstavenstva sceľovania pozemkov bude p. Mikuláš Ondrejka.

- Je možnosť vymierania hrani-

ce katastrálneho územia s tým, že obec nakúpi cieľové kamene na vlastné náklady - poslanci s týmto nesúhlasili.

- V rámci sceľovania pozemkov by bola komunikácia od Júliusa Ondrejku, súpisné číslo 228 po záchyt prameňa v Zemianskej doline prevedená do vlastníctva obce.

Ako ďalší bod bolo prerokovanie a schválenie Rokovacieho poriadku obce Liptovskej Štiavnice. OZ zrušilo doteraz platný Rokovací poriadok z 22.2.1999.

Predmetom ďalšieho bodu bolo prerokovanie a schválenie Štatútu obce Liptovská Štiavnica. OZ zrušilo doteraz platný Štatút obce z roku 1994.

Bolo prerokované a schválené VZN obce č. 5 z roku 2004 Trhový poriadok. Starý Trhový poriadok z roku 1994 bol zrušený.

V ďalšom bode poslanci zvolili inventarizačné komisie, ktoré vykonajú inventarizáciu majetku obce za rok 2004.

V bode rôzne bolo prerokované:

- pripraviť akciu stretnutie s Mikulášom - 5.12.2004 pri vianočnom strome pred kostolom, darčeky dostanú deti vo veku od 1 do 10 rokov, ktorých je v obci 130, cena balíčka 100,-Sk/dieťa.

- Podrobnejšia prerokovaná žiadosť p. Jána Hrabušu o prenájme plochy požiarnej zbrojnice.

- Zvolená komisia na riešenie problematiky zaburiňovania pozemkov v obci z dôvodu stúpania počtu nepokosených pozemkov v obci, tieto je potrebné spísať, vlastníkov prípadne užívateľov upozorniť na porušenie zákona, pri neuposlušnosti udeliť pokutu.

Ak by počasie na túto prácu nevyhovovalo v roku 2004 komisia bude pracovať v roku 2005. Zloženie komisie: Dušan Lauko, Marián Janiga, Bohuš Poprac a Peter Omasta.

Pokračovanie - s. 3

Zo zasadnutia obecného zastupiteľstva

Dokončenie - s. 2

- Schválený Požiarny štatút obce Liptovská Štiavnica a požiarnych predpisov.

- Kanalizácia Hore bránou v celkových nákladoch 600 000,- Sk bude zrealizovaná do konca novembra 2004 v celkovej dĺžke 105 m a 7 kanalizačných prípojk.

- Odsúhlasili slávnostné zasadnutie OZ na deň 30.12.2004 v zasadačke kultúrneho domu.

- Odsúhlasenie uskutočnenia oslavy 400-stého výročia od založenia základnej školy v našej obci v roku 2005. OZ odsúhlasilo, že pri tejto príležitosti sa bude konať oslava spojená s výstavou na danú tému a do

obce prizveme rodákov, predstaviteľov štátnej správy a ministra školstva.

- Zakúpenie kontajnerov pre obec (cintorín a ihrisko).

- Výzva poslancom aby si do budúceho zastupiteľstva pripravili podnety na tvorbu rozpočtu na rok 2005.

- Koordinátor pre aktivačnú činnosť p. Monika Tholtová pracuje do 30.11.2004, po tomto termíne nová koordinátorka nebude braná, nakoľko pracovníkov aktivačnej činnosti je skoro o polovicu menej.

- Informoval o novej vedúcej predajne Jednoty v Liptovskej Štiavnici.

- Informácia o výstavbe prí-

stupovej komunikácie k rodinným domom p. Pavelku a p. Kováčika - vysypaná pierkom, náklady z rozpočtu obce cca 45 000,-Sk.

- Bola podaná požiadavka od horeuvedených vlastníkov nehnuteľností aby im obec zakúpila obrubníky v celkovej dĺžke 60 m, ktoré osadia na vlastné náklady. Poslanci OZ nesúhlasili, nakoľko je koniec roka a prostriedky obce sú vyčerpané.

- Informácia o Ústavnom zákone 357 o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcie verejných funkcionárov, voľba komisie, v ktorej musia byť poslanci za všetky politické

strany zastúpené v obecnom zastupiteľstve.

- Odsúhlasenie žiadosti PZ Salatín o možnosti využívať priestory pod kultúrnym domom sa schôdzkovú činnosť.

- Odsúhlasený návrh na hospodárenie s majetkom obce Liptovská Štiavnica.

- Žiadosť Miroslava Slanicaya a manželky Ivety na výstavbu rodinného domu na par. č. KN 765/3 - žiadosť schválená.

Po tomto bode a schválení uznesenia bolo rokovanie ukončené.

Príhovor starostu obce

Dušan Lauko

Vážení spoluobčania,

Ešte pár dní a privítame Nový rok 2005. Ako sa na starostu obce patrí pár slovami by som sa chcel dotknúť problematiky odchádzajúceho roku 2004. Rok 2004 pre samosprávu nebol vôbec jednoduchý ani ľahký. Tak ako každá menšia a stredná obec na Slovensku sme sa prakticky celý rok borili s problémom nedostatku financií. V rámci prechodu kompetencií zo štátu na samosprávu sme dostali do viena stavebný úrad, základnú školu, ošetrovateľstvo, s časti problematikou životného prostredia a mnoho iných povinností. Nechcem sa na nikoho vyhovárať, musím priznať, že

to bola aj pre mňa novinka a stále mi nezostáva nič iné len sa dennodenne zaoberať sa s predmetnou problematikou. Čo sa týka investičnej výstavby v obci musím konštatovať, že rok 2004 bol na investície naozaj skromný. Okrem vybudovania kanalizácie Ohrady a Hore bránou a snád čiastočné prepojenie vodovodnej siete Štiavnička - Liptovská Štiavnica sa nám žiadne väčšie peniaze do obce priniesť nepodarilo. Čo sa týka roku 2005 čaká nás ďalšia decentralizácia štátnych prostriedkov priamo na obce. Či to bude lepšie, efektívnejšie neviem v danú chvíľu zhodnotiť. Dnes však môžem povedať, že je na svete nový zákon, ktorý rieši vyberanie poplatku - miestna daň (v minulosti daň

z nehnuteľností). Tento zákon dáva tzv. voľnosť poslancom pri určovaní výšky finančných prostriedkov. Chcem veriť v čase písania tohto článku, že výška tejto miestnej dane nebude vyššia o viac ako 50% ceny z vlnajšej dani z nehnuteľností. Ďalším problémom, ktorý sa pred nami otvára je vývoz tuhého komunálneho odpadu. Pri dnešnej cene 250,-Sk/osoba/rok obec dopláca za končiaci rok 2004 čiastku 200 000,- Sk, čo nie je v ďalšom roku prípustné a obec zvažuje možnosť vývozu odpadu tzv. množstevnom zbere (o tomto rozhodnú poslanci v priebehu mesiaca december 2004). Ďalší problém bude potrebné riešiť je autobusová doprava, ktorá je čoraz viac okliešťovaná, spo-

voj je čoraz menej. To vidím ako veľký problém, lebo naša obec sa nachádza v blízkosti okresného mesta Ružomberok. Mnoho našich občanov hlavne počas letných mesiacov využíva vlastné prostriedky či už do zamestnania alebo na nákupy, čím skresľujú ekonomiku SAD. Toto je problematika, ktorej sa určite nevyhneme v budúcom roku, ale určite nie je jediná.

Vážení spoluobčania,

Teraz Vám chcem všetkým poďakovať za spoluprácu v končiacom sa roku 2004, popriať Vám šťastné a veselé Vianočné sviatky prežité v kruhu svojich blízkych a do roku 2005 Vám prajem hodne zdravia, šťastia a úspechov v osobnom a pracovnom živote.

POZVÁNKA

Obec Liptovská Štiavnica srdečne pozýva všetkých záujemcov na ktoré sa uskutočnia 8. januára 2005 o 9.00 hod v katastrí obce pod Nižňanským medokýšom.

GAZDOVIA sa môžu prihlásiť u Jána Hrabušu, Liptovská Štiavnica 329, 034 01 Ružomberok, alebo na telefónnych číslach: pevná linka 044/4352239, mobil 0905434907

PRETEKY GAZDOVSKÝCH KONÍ 2005

Liptovská Štiavnica

Z diania SZZ v Liptovskej Štiavnici

Vladimír Prokop

V dňoch 9. a 10. októbra sa konala v našej obci výstava ovocia, zeleniny a kvetov. Z odstupom času môžem konštatovať, že výstava dopadla na výbornú, nakoľko prezentované plody boli krásne a veľké. Napriek tomu, že väčšina tohtoročnej produkcie ovocia bola malá a napadnutá chrastavosťou. Poradie v jednotlivých kategóriách bolo nasledovné:

Jablko roka:

1. miesto Ladislav Maslo
2. miesto Jozef Rázga
3. miesto Ing. Ján Belko

Hruška roka:

1. miesto Vladimír Prokop
2. miesto Mária Otiepková
3. miesto Ladislav Maslo

Zelenina:

1. miesto Mária Makovická
2. miesto Mariana Domiterová
3. miesto Elvíra Tkáčiková

Kytica kvetov (kolekcia):

1. miesto Mária Makovická
2. miesto Alena Prokopová
3. miesto Margita Bočeková

V diváckej súťaži jablko roka získal 1. miesto p. Ladislav Maslo.

V diváckej súťaži o najkrajšiu kolekciu kytíc kvetov získala 1. miesto p. Alena Prokopová.

Pri Zabezpečení výstavy vypomohli členovia - záhradkári izbovými kvetmi na skrášlenie javiska, ako aj svojim voľným časom.

Chcel by som sa poďakovať aj za sponzorské dary od miestnych podnikateľov - boli nimi najmä p. Václav a Mária Otiepková, Ján a Anna Ondrejková, Milan Hrabuša, Dagmar Sviežená. Poďakovanie patrí aj poslancom a starostovi obce za umožnenie uskutočnenia výstavy v kultúrnom dome,

ako aj riaditeľke miestnej Základnej školy Márii grafovej za krásne diplomy a novej pani učiteľke Kataríne Pastuchovej, ktorá venovala svoj čas žiakom našej školy na nakreslenie obrázkov s jesennou tematikou, ktoré obohatili výzdobu výstavy.

Ďakujeme všetkým občanom, ktorí sa tejto výstavy zúčastnili a tak povzbudili záhradkárov v dobrej veci aj pre nasledujúce roky.

Z kultúrnymi podujatiami je to v našej obci slabšie a je smutné, že aj to málo nedokáže väčšina našich občanov využiť pre potešenie oka, ako aj dozvedieť sa niečo viac o pestovaní, aranžovaní a podobne. Nedeľa je dňom pracovného pokoja a tak si je možné zadeliť čas v kšude tak, aby sa každý mohol zúčastniť takýchto podujatí a nevyslovovať slová nemám čas a utekať a náhlit sa "ako na dostihoch".

Ďakujeme miestnym podnikateľom a obchodným spoločnostiam za sponzorské dary: Generálny riaditeľ Smrečina Holding I, a.s. Ing. Pavol Hlaváč, PD Ludrová, autodielnia Marián Janiga, m.s. Image

p. Pápežová, Ing. Ján Belko RTZ Therm, Ing. Anna Prokopová, p. Mária Zárevúcka, potraviny Miroslava Dvorská, Pozemkové spoločenstvo majiteľov lesov a Obecný úrad Lipt. Štiavnica.

Na podnet starostu obce, ktorý oslovil záhradkárov, či by sme boli schopní zrealizovať výsadbu stromov od rázcestia (stará fara) až po odbočku na PD v Lipt. Štiavnici, sme chceli vysadiť jarabinu vtáčiu, ale nepodarilo sa nám v krátkom čase zabezpečiť také množstvo sadeníc. Potom bol vyslovený návrh zo strany obce, aby sme vysadili lipy. Tu nám prisľúbili pomoc z OV SZZ v Ružomberku, ale z toho nakoniec nič nebolo. Nakoľko som mal prejdený chotár, tak som vytypoval miesta na vykopanie líp a tak sme ich (Milan Hrabuša, Jozef Rázga a Vladimír Prokop) v piatok 22.10.2004 boli vykopať. Pripravili sme 105 kusov sadeníc lipy. Z obecného úradu nám vyšli v ústrety a pracovníci VPP vykopali jamy pre zasadenie sadeníc, za čo im patrí poďakovanie. No od križovatky (stará fara) až po hôrku mali byť vykované

jamy podľa pôvodnej výsadby s úrovňou jabloní, čím by sa sadenice posunuli ďalej od cesty.

Dňa 30. 10. 2004 sme zorganizovali brigádu na výsadbu líp, na ktorej sa zúčastnilo päť členov - predseda, podpredseda, tajomník a členovia p. Oldrich Záhradník a p. Petronela Ondrejková. Od 8:00 h do 10:00 h sme vysadili 71 ks líp. Pred koncom brigády nás prišiel morálne podporiť starosta obce a pomohol pri ukončení výsadby zasadením niekoľkých sadeníc lipy.

Zvyšných 34 líp sme odložili na obecnom úrade. Z nich 25 kusov zasadili pracovníci VPP - po odbočku na PD. O miestne zasadenia zostávajúcej deviatich kusov rozhodne obecný úrad.

Ludia majú na výsadbu rôzne názory, jedni sú za, iní proti, ale to už tak býva.

Na záver chcem pridať informáciu, že jedna šľachtiteľská stanica vydala ponuku na jeseň 2004, v ktorej cena lipy malo-listej je 799 Sk za kus, pričom veľkosť sadenice nebola uvedená...

Odniesla si to Limba

Dňa 19.11.2004 sa Slovenskom prehnala silná víchrica. Krátko pred druhou hodinou popoludní sme jej ničivú silu začítali aj v našej obci. Nenarobila síce toľko škody ako inde, podarilo sa jej však vyvrátiť staručkú (chránenú) limbu pri miestnom ihrisku. (foto: D.Dírer)

Podobnosť čisto náhodná!

Ladislav Slanica

Pred niekoľkými dňami Slovenská televízia uviedla starší televízny film "Krkavci".

Bolo čo pozeráť, bolo čo porovnávať, ale aj rozmýšľať o tom, čo nám film chcel dobré a poučné pre náš život povedať. Film predkladá divákovi celú škálu charakterových vlastností a priamo núti diváka, aby porovnával dej so súčasným životom okolo nás, či ten film je naozaj starý, patrí už minulosti, alebo nás len filmový štáb zmiatol dobovými kostýmami. Literárna predloha i scenár je ako vystrihnutý zo súčasného života. Vykresľuje charaktery priateľov zámožného podnikateľa, priateľov jeho rodiny, priateľov len do času, keď hlava rodiny nečakane zomiera. Bývalí priatelia menia sa na krkavcov, ktorí nemilosrdne trhajú majetok tejto rodiny, využívajú neskúsenosť vdovy a detí, ktorí sa nevedia brániť.

Aká je to zhoda, aká je to podoba času a prostrediu v ktorom žijeme! Dajme si otázku ale tiež aj odpoveď! Nepripomína vám konanie niektorých ľudí tým, čo sa prizývajú na nešťastí iných tak, ako tí krkavci v spomenutom filme, ktorí napádajú už bezbrannú korisť a delia sa o ňu podľa pravidiel - kto si čo utrhne v pravý čas, bude jeho.

O tom, aké nešťastie, aká živelná pohroma postihla naše lesy aj v tomto roku sa už toho popísalo veľa papiera. Massmédiá priniesli tiež obsiahle správy doložené fotografickým materiálom, ktorý dokumentuje spúšť, zapríčinenú hlavne v tatranskej oblasti na lesných porastoch. A nielen vo Vysokých Tatrách. Vetry nebývajúcej intenzity fúkali aj v Nízkych Tatrách i ďalších oblastiach a zanechali po sebe desiatky hektárov polomov. To sú obrazy našej krajiny týchto dní, krajiny pod Tatrami, na ktoré budú spomínať ešte vari dve,

či tri generácie. Čítali, ale aj počuli sme už veľa sľubov, čo a ako sa v týchto postihnutých oblastiach bude robiť, ako sa bude pokračovať na odstraňovaní dôsledkov kalamity, ako sa budú zabezpečovať finančné prostriedky na úhradu nákladov spojených s obnovou zničených lesných porastov. Sľuby sa teda dávajú, veď to nič nestojí a netreba nato ani veľa námahy. Budúcnosť ukáže do akej miery boli tieto sľuby boli vypovedané úprimne, v záujme zachovania prírodných krás Tatranského národného parku, ale aj Národného parku Nízke Tatry. My, naša generácia, už nebude mať možnosť kontrolovať plnenie týchto sľubov. My už tu nebudeme! A možno, alebo práve preto sa v dávaní sľubov nešetří. Nešetria nimi organizácie, úrady štátnej správy, ale ani jednotlivci. Tí vari hlavne preto, že chcú byť u toho, kde obrazne povedané sa bude kaša variť. Prejavujú sa tak aj v tomto prípade, v prípade nešťastia, ktoré postihlo lesné porasty v Tatrách a nie-

len v Tatrách. Vetriská fúkali aj v dolnej časti Liptova a opäť, už tretí rok zanechali v našich porastoch polomy vývraty, aj keď nie v takom rozsahu a na takých plochách ako v Tanape.

Nešťastie a bieda druhých prichádza vhod nielen krkavcom, ale aj tým, ktorí sa svojim konaním krkavcom podobajú. Ministerstvá, ktoré v začiatku, bezprostredne po veternej kalamite, deklarovali spoločný záujem obnoviť v Tatranskom národnom parku zničené smrekové porasty prichádzajú na iné myšlienky. V záujme cieľov jednotlivcov, prípadne určitých zoskupení, zdá sa, ustupuje spoločná vec do úzadia. Čítali sme, že bolo by vraj dobre, keď už tie stromy padli, keby sa všetky holiny nevysádzali, keby sa lukratívne plochy z tejto povinnosti - napriek tomu, že to ukladá zákon - vypustili a prenechali pre účely výstavby turistických zariadení, ako sú hotely, vleky a lanovky a ďalšie objekty infraštruktúry. Bol by výsekom takéhoto snaženia spoločenský

prospech, alebo to opäť poslúži len pár jednotlivcom?!? A že to bude v rozpore s platným zákonom? Nevadí! Zákony si upravíme tak, aby sme ich preukázateľne neporušovali. Čo nám to pripomína? To, že zákony sú nemeniteľné len pre tých dolu. Ak nevyhovujú o stoličku vyššie, tak sa jednoducho zrušia a aby to nevyznelo tak, že sa používa nerovnaký meter, tak sa novelizujú! Dobré vymyslené! No nie?!? Podobne uvažoval kedysi aj francúzsky panovník Ludovít XIV keď tvrdil, že "l'etat s'est moi" Teda, že: "štát, to som ja!" Veď a čo! Nemá náš parlament na to? Je vari horší ako bol voľák Ludevít XIV? No u nás je to už raz tak!!! Je namieste preto oprávnená obava, či z nešťastia, ktoré postihlo naše hory, že z oživelej pohromy sa stane pohodenná zdochlina, ktorú dokáže skupina krkavcov likvidovať v krátkom čase! Podobnosť čisto náhodná, ale skutočná!

Nedajme si Vianoce!

Katarína Kačalková

Opäť sú tu tie najkrajšie sviatky roka - Vianoce. Sviatky, ktoré snáď ako žiadne iné, majú toľko všakovakých prívlastkov: od tých nedávnym režimom vymyslených - sviatkov zimy, prvý, či druhý sviatok vianočný, cez sviatky pokoja a mieru, až po sviatky rodiny, či sviatky narodenia Ježiša Krista.

Je skutočne zarážajúce, čo všetko dokázal totalitný vládny systém vymyslieť, len aby nemusel pomenovať Vianoce ich pravým významom a zmyslom. Aj keď je tomu pätnásť rokov... určite si ešte mnohí pamätajú, že len ten jediný známy český spevák spieval verejne na koncertoch vianočné koledy,

kde ukolembával a hajal Božie Dieťa...

No verme tomu, že to, čo bolo, skutočne už len bolo a nevráti sa späť. Položme si otázku, čo znamenajú Vianoce pre dnešného človeka, človeka nového milénia. Mohli by sme použiť frázy ako konzumné, stresové, uponáhľané sviatky. Ale nezdá sa vám, že je to celkom v poriadku, keď gazdiná vygruntuje celý dom od povaly po pivnicu? Nezdá sa vám, že je to celkom v poriadku, keď máme navarené viac ako inokedy? Nezdá sa vám, že je celkom v poriadku pozháňať nejaký vhodný darček pre blízkych? Veď ak rodina pred Vianocami vyupratuje celý dom, navarí a napečie dobroty

a štedro obdarúva darmi, tak také sviatky sú asi nejaké výnimočné! To nemôže byť predsa "len tak" urobiť si taký kelčík pre nič za nič!

Áno, oni sú skutočne výnimočné! Povedzte len, ktorý z ostatných dní v roku nesie v sebe toľko pokoja, lásky, radosti a rozziarených detských očí, ako práve Štedrý deň? V ktorý iný deň sa tí vážni dospeli stávajú deťmi? Ktorá iná pieseň sa kostolmi rozlieha radostnejšie, ako tá "Plesajte...?"

Áno, je nesporné, že Vianoce v sebe nesú akési neopakovateľné čaro, nedefinovateľné fluidum, ktoré dokáže človek len cítiť. Aj keď ten vyupratovaný dom a pripravené dobro-

Pokračovanie - s. 6

Diétou proti alergiám

Edita Haluzová

Alergia a predovšetkým jej črevná forma sú pevnou súčasťou plesňových ochorení. Zápal sliznice je skoro nezvratným predpokladom plesňovej invázie. Alergie sú a budú obrovským problémom civilizovaného sveta. Je preto dôležité, aby sme ich liečbu vždy začali diétou, pretože skutočná alergia prebieha za spoluúčasti potravinovej zložky. Pri tvorbe diéty okrem vynechania alergénov - potravín, ktoré alergiu vyvolávajú je potrebné myslieť aj na acidobázickú rovnováhu, pretože niektorým alergiám sa darí vďaka podmienkam priemyselného organizmu.

Už som sa v niektorých článkoch zmienila, že potraviny delíme na kyselinotvorné a zásadotvorné. Čím viac sa strava odkláňa od prirodzenosti, tým viac hrozí nerovnováha v našom organizme. Chronické ochorenia, infekcie, obličkové poruchy, poruchy slinivky brušnej, taktiež vzájomná súvislosť s negatívnym nervovým systémom spôsobuje prekyslenie organizmu. Toto

následne pôsobí na pokles imunity a vznik zápalov. Čerpajú sa zásoby alkalických rezerv a dochádza k priaznivým podmienkam na vytváranie plesňových infekcií, osteoporóze, rakovinovým nádorom. Dochádza k pocitom stresu so všetkými známymi dôsledkami.

Podľa zásad homeopatie pri prekyslení organizmu podávame homeopatické kyseliny. U chorých so skrytou acidózou pozorujeme v dôsledku stresu aj výskyt plesňového ochorenia. Veľmi citlivé na acidózu sú obličky, ktoré sú blokováné kyselinami a prestávajú byť funkčné. Aby organizmus dostával vyváženú stravu, musíme kombinovať potraviny z oboch skupín. Ak teda zjeme na obed 7 kg kyselinotvorného mäsa, mali by sme si na tanier pridať 7 kg zásadotvornej zeleniny - napríklad: zemiaky, fazuľku, pór, hrášok, alebo mrkvu.

A aké potraviny by sme mali v prvej fáze liečby plesní a alergií pomocou diéty vylúčiť?

Sú to: mlieko a mliečne výrobky, vajcia a výrobky z nich,

všetky výrobky obsahujúce droždie - napríklad : kvasený chlieb, knedle, koláče, pečivo, vitamínové aminerálne doplnky, alkohol, ovocné vína, mušty, šťavy, exotické a dovozové potraviny - kakao, čokoláda, tropické ovocie a orechy, cukor v akejkolvek forme, salámy, šunky, hovädzie mäso, sušené ovocie, huby, ocot, bujón, kečup, konzervované potraviny, čaje zo sáčkov, korenie. Teraz si asi poviete - „Tá ženská vymenovala azda všetky potraviny, a čo máme podľa nej jesť? Čo nám teda zostáva ku konzumácii? Podmienkou je vynechať osobné alergény. Vybrať si môžete z nasledovných potravín: kozie mlieko a výrobky z neho, sušené mlieko, sójové mlieko, ryžu natural, pohánku, krúpy, strukoviny, biele mäso, ryby, vlašské, alebo lieskové orechy, zeleninu, ľanové, slnečnicové a tekvicové semiačka, nekvasený chlieb - arabský, alebo

knäckebrat, ovocie s nižším obsahom cukru a väčším množstvom vlákniny. Na zlepšenie funkcie čriev a pečene pijeme veľa zeleninovej šťavy, svojmu organizmu doprajeme kefir a jogurt so živou kultúrou. Na normalizáciu črevnej flóry použijeme aj čaj z listu černice - 2 čajové lyžičky zalejeme šálkou vriacej vody a užívame 2 - 3 krát denne pred jedlom. Taktiež môžeme použiť vňať tymiánu - 1 hrst byliniek prelejeme šálkou vriacej vody a pijeme počas dňa po dúškoch. Na prípravu diétnej stravy používame vždy len čerstvé potraviny a uchováваме ich na tmavom a suchom mieste. Stravu marinujeme v nálevoch s protihubovými prvkami ako sú napríklad: citrón, cesnak, cibuľa, škorica, klinčeky, zázvor, jogurt. Dbáme aby sme stravu dobre požuli a tak pomohli práci enzýmov v dutine ústnej.

Pokračovanie - s. 7

Nedajme si Vianoce!

Dokončenie - s. 5

ty k tomu patria, nemyslím si, že sú toho pravou príčinou. To "pravé orechové" je niekde celkom inde. Sú to Vianoce, kedy sa spája nebo so zemou, je to to malé Betlehemske Dieťa, ktoré, nevládne, vládne z jaslí. Je to Betlehemska rodina, ktorá i po dvoch tisícročiach dokáže ľudstvo osloviť a byť vztýčeným výkričníkom dnešnej doby. Je to Láska, ktorá tak zvláštne dokáže k sebe priblížiť ruky hnevnikov. Je to Láska, ktorá dokáže zastaviť kolobeh všedných dní. Je to Láska, ktorá si sadá s nami za štedrovečerný stôl. Je to Láska, ktorá rozplače oko nad prázdny miestom pri stole a zapáli sviečku na cintoríne.

Nedajme si preto zobrať Vianoce tým, ktorí by z nich chceli urobiť len výnosný biznis. Je pritom úplne jedno, či sme veriaci alebo neveriaci. Uchovajme si vo svojom srdci tú pravú, nesfalšovanú a nekomerčnú stránku Vianoc. Chcime byť znovu deťmi a spievať s nimi Tichú noc. Chcime za darčekmi pod stromčekom vidieť štedrosť Božej dlane. "Popratujme" si v duši a potom bude celkom iste v poriadku i to, že veľkosť a radosť chvíle Vianoc dotvoríme čistým príbytkom, bohato prestretým stolom a štedro otvorenou dlaňou. Veď len do čistého srdca sa môže narodiť Betlehemska Láska...

Okienko MS SČK

Hliadky SČK majú nezastupiteľnú účasť pri likvidácii ekologických katastrof, hromadných nešťastiach, či v zabezpečovaní bezpríspevkových darcov krvi.

Na Slovensku sa vytvorila nová inštitúcia - Národná transfúzna služba, ktorá si robí vlastnú politiku pri získavaní a potrebách odberu krvi. V roku 2005 sa bude na Slovensku konať európska súťaž v poskytovaní prvej pomoci. Pri tejto príležitosti bude Územný spolok Liptov organizovať školenie dobrovoľných zdravotníkov ČK. V prípade vášho záujmu o toto školenie sa môžete prihlásiť u mňa, alebo u pani Balalovej. Územní spolok ďalej poriada školenie opatrovateliek a to hlavne z radov nezamestnaných žien v hmotnej núdzi. Po absolvovaní školenia môžete pracovať ako opatrovatelky starých a nevládných občanov. Za 16 hodinovú prácu týždenne môžete získať príspevok vo výške 1 500 sk mesačne. Pracovať v dobrovoľných organizáciách je v dnešných dňoch čoraz ťažšia a nevďačnejšia úloha, preto by si zaslúžila väčšiu pozornosť spoločnosti. Mimoriadnu pozornosť a vďačnosť si zaslúžia hlavne dobrovoľní darcovia krvi, ktorí pomáhajú pri zachraňovaní tisícok ľudských životov. Keďže sa opäť blíži koniec roka, chcela by som im, ale aj vám všetkým čitateľom časopisu TO I TO v mene MS SČK v obci popriať veľa príjemných chvíľ prežitých v kruhu svojej rodiny a do roku 2005 veľa zdravia a čo najmenej neprijemných zážitkov.

Edita Haluzová predsedníčka MS SČK

Kto je tá nová učiteľka?

Katarína Pastuchová

Častejšie ako inokedy sa práve koncom prázdnin a začiatkom školského roku rozoberá v médiách problematika školstva. Podobne aj u Vás sa asi častejšie rozprávalo na túto tému z toho dôvodu, že pani učiteľka Elenka Vlniešková, ktorá tu pôsobila veľa rokov, sa rozlúčila so školou v Liptovskej Štiavnici a pridala sa do radov dôchodcov. Na novú učiteľku boli zvedavé deti a taktiež rodičia. Je to prirodzené!

Prvé školské dni už máme za sebou a ja som už tiež mala možnosť spoznať Vás rodičia, ktorí ste boli na rodičovskom stretnutí a samozrejme Vaše ratolesti. Aklimatizovala som sa pomerne rýchlo, pretože už počas prázdnin sme školu vopred pripravovali a pani

riaditeľku Grafovú i pani vychovávateľku Džukovú som už poznala dávnejšie.

Uvedomujem si, že pozícia učiteľky vo Vašej obci je závažujúca. Latka je postavená veľmi vysoko, pretože poznám prácu p. učiteľky Vlnieškovej i Elenku osobne.

Mne sa touto cestou prichodí Vám predstaviť, ale vedzte, že najťažšie zo všetkého je písať a hovoriť o sebe.

Volám sa Katarína Pastuchová, pochádzam z Černovej. V učiteľských službách som šestnásť rok. Som vydatá, mám syna Tomáša (piataka) a s manželom bývame v rodinnom dome v mestskej časti Nová Hrboltová.

Vystudovala som Vysokú školu pedagogickú v Banskej Bystrici - učiteľstvo I. stupňa obhájením diplomovej práce

o grafických technikách.

Prvým mojim učiteľským pôsobiskom bola obec Stankovany, kde som po dvoch rokoch učiteľovania prevzala funkciu riaditeľa školy. Tu som zotrvala až do materskej dovolenky. Po nej som však požiadala o bližšie miesto v okolí (aby som zvládala aj materské povinnosti s maloletým synom) a učila som dva roky v ZŠ Rybárpole. V tomto období sa uvoľnilo miesto riaditeľa ZŠ v Švošove, kde som bola preložená. Zotrvala som tu osem rokov vo funkcii a za ten čas škola prechádzala mnohými zmenami. Rušili sa Okresné úrady, škola pripadla pod obec. Vzápätí sa ZŠ spájala s Materskou školou a popri učení som si dopĺňala a rozširovala vzdelanie. (r.1997 - I. kvalifikačná skúška, r.2001 - ukončenie dvojročného funkčného štúdia, r. 2002 - absolvovanie vzdelávacieho programu ZDRUŽENIE ORAVA, r. 2003 cyklické vzdelávanie MC B. Bystrica a pod.)

A ako som sa ocitla v Liptovskej Štiavnici?

Hlavným dôvodom je vznik nového subjektu v Švošove. Na začiatku celého procesu boli všetci pedagogickí i prevádzkoví pracovníci upovedomení, že so všetkými budú rozviazané pracovné zmluvy. V čase veľkej nezamestnanosti bol tento fakt i znepokojujúci. Ja v tom období som nečakala so založenými rukami a prihlásila som sa do troch konkurzov. Uspela som vo Vašej škole spomedzi siedmich uchádzačiek a na pôvodnom pracovisku som dala výpoveď.

Priznám sa, že sa mi neodchádzalo z pôvodného miesta ľahko, predsa som tam strávila kus života a čosi za mnou aj zostalo. Ale život je zmena! Verím, že vo Vašej škole sa budem cítiť tiež dobre a budem vytvárať príjemnú atmosféru aj Vaším deťom. Budem sa snažiť dať im do vienkaj čo najviac vedomostí, aby na školu spomínali vždy len v dobrom.

Diétou proti alergiám

Dokončenie - s. 6

Zásadne nekupujeme stravu, ktorej presné zloženie nepoznáme - konzervy, sekanú, karbonátky.

Určite ste si všimli, že vaše deti, ktoré trpia alergiou sú niekedy hyperaktívne, nekludné, podráždené. Zistili ste, čo obsahuje ich strava? Napadlo vás, že sa ich správanie zhoršuje práve po požití potravy, ktorá v ich prípade pôsobí ako alergén? Častým problémom býva aj pseudoalergia na fosfáty. Fosfáty sú bohato obsiahnuté v orechoch - hlavne v lieskových, ktoré sú často súčasťou čokolády a iných sladkostí. Takisto môžeme myslieť aj na precitlivosť na kyselinu sírovú, ktorá je súčasťou niektorých konzervačných postupov.

V črevách alergických pacientov sa často vyskytuje plesň typy candida, ktorej špecifickou úlohou je spracovanie cukrov, škrobov a mukoproteínov. Pri nadbytku stravy ob-

sahujúcej cukor, baktérie ľahko prerastajú a sú vyvolávajúcou príčinou črevných obtiaží.

Keby som mala teraz vymenovať všetky zložky protialergickej diéty, nestačilo by mi na to ani vydanie celého časopisu. Môžem vám však odporučiť literatúru v ktorej sa o zmienených problémoch dozviete viac. Vo svojom záujme a v záujme svojich detí siahnite po knihe doktora Jonáša - „Tajničky života II“ a po „Jonášovej kuchárky pre zdravie“ nájdete v nich veľa receptov na zdravé jedlá. Knihy s touto tematikou si môžete zakúpiť v čajovni. Skôr ako sa pre takýto krok rozhodnete, spomeňte si na to, koľko času zabijete so svojim dieťaťom, alebo vy osobne pri návšteve alergologickej ambulancii. Spomeňte si koľko vás mesačne stoja všetky lieky proti alergii a aký liečebný efekt ste po všetkých týchto procedúrach dosiahli vy, alebo vaše dieťa...

Gymnastický krúžok

Gymnastický krúžok na našej ZŠ zahájil už piaty rok svojej existencie a preto si myslím, že si zaslúži pár slov.

Som veľmi rada, že deti javia o tento druh športu záujem. Čo vlastne taká základná gymnastická príprava obnáša? Gymnastika je v prvom rade o ohybnosti, koordinácii pohybu a v nemalej miere o odvahe. Vyžaduje si disciplínu, postupnosť, primeranosť a veľkú opatrnosť. Cením si nadovšetko snahu tých detí, ktoré nedostali do vienkaj také pohybové schopnosti, aké sú potrebné na zvládnutie akrobatických cvičení. Majú však vôľu a pomocou nej sa posúvajú stále ďalej a ďalej.

Je dobré ak deti začínajú s gymnastikou už od šiestich rokov. Čím staršie dieťa, tým horšie zvláda cvičenie. Gymnastika je výborným odrazovým mostíkom pre všetky ostatné druhy športov,

ako pre dievčatá, tak aj pre chlapcov. Športovať od detstva napomáha viesť zdravý životný štýl aj v budúcnosti. Byť zdatným a ohybným, znamená predchádzať ochoreniam, úrazom a je to snáď

najlepší a najzdravší spôsob ako dieťaťu vyplniť voľný čas. Deti svoje nadobudnuté schopnosti predvádzajú na rôznych akciách a tak budujú svoje zdravé sebavedomie a presvedčenie, že ak venujú svoj čas, energiu a len tak ľahko sa nevzdávajú, prinesie im ich snaha radosť a uznanie ostatných.

Časom pochopia, že to neplatí len v športe, ale v celom živote.

Ďakujem mamičkám, ktoré zverili svoje deti do mojich rúk, za ich dôveru. Budem sa snažiť, aby moja práca tešila tak deti, ako aj ich rodičov.

Monika Kubalová

Kedy vlastne začína staroba?

Mária Grafová

Nad odpoveďou na túto otázku sme sa spoločne zamýšľali s našimi dôchodcami na úvod slávnostného posedenia s nimi pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, 21. novembra 2004.

Dospeli sme k názoru, že je veľmi ťažko stanoviť hranicu staroby, ak sa to vôbec dá. Päťročným sa osemnásťroční ujovia a tety zdajú starí, ale tridsiatnik v porovnaní s päťdesiatnikom sa cíti mlado a aj keď má niekto sedemdesiat určite sa nepovažuje za starca, keď musí denne vykonať množstvo práce. Kolí osemdesiatnici sú ešte čiperní a dokážu aktívne fyzicky aj psychicky prežívať svoj život. Určite je to u každého individuálne a ani šediny, palička či okuliare nie sú meradlom veku. Pociť užitočnosti a potrebnosti vlieva do našich žíl mladický elán a ten nám nedovolí zostarnúť, kým nás naši najbližší potrebujú.

A práve tí najbližší a najmilší pozdravili svojich starkých pekným programom. Odznali básničky, pesničky i rozprávka, detské nôžky zakrepčili ľudové tance, predviedli sa gymnasti.

Tentoraz sa ku školákam pridali a svoje umenie predviedli Mária Belková na klávesoch, Dušan Lauko a Lukáš Prokop na harmonike.

Po školákoch vybehli na javisko členovia súboru Sliachan. Ich rezké tóny a ľubozvučné piesne rozihrali žilky všetkým prítomným. Nasledovali gratulácie a darčeky jubilantom, ktorých v tomto roku bolo neúrekom. Po chutnej večery sa spoločnosť začala rozchádzať, len niekoľko skalných posedelo dlhšie a pospomínalo na staré časy.

Všetkým jubilantom ešte raz srdečne blahoželáme a prajeme veľa zdravia a chuti do ďalšieho života.

Sponzori podujatia: Pozemkové spoločenstvo majiteľov lesov L.Štiavnica, Dr. Ladislav Šitáni Bratislava, Autodielňa Janiga, BENEX INTERIER Peter Fábry, PD Ludrová, Róbert Pavelka Ružomberok, Potraviny Omasta, Efekt Leasing Ing. Jozef Latiaka, Potraviny Dvorská, Ing. Ján Kačalka, Peter Hollý, Štefan Dvorský, Pavol Kajúch Ludrová, Euzen Michalík Biely Potok, Loss Ružomberok, Peter Pápež, všetkým patrí srdečná vďaka.

Starenka

Sedím na balkóne v zajatí muškátov
a dotieravých múch,
obdarená kľbkom lúčov
tohto leta.

Slabučký vánok mi rozčesáva
myšlienky,
melódia z otvorených okien
ma uspáva.

Na asfaltku, ako do zošita prváka,
vpisujú autá háky-báky,
gumovým atramentom.
Kratučké a pomalé kroky starenky
ma prebudia z leňošenia,
prehlušia všetko, čo som ticho vnímala.
Nedokážem sa nasýtiť
tej najobyčajnejšej krásy.

Šatôčka na hlave,
v ruke vedro s vodou
a ten dobrosrdečný úsmev.

Moja starenka, ktorú mám tak rada
pre jej dobrotu,
pre pravdu v očiach,
pre lásku vpísanú do dlaní.

Upieram zrak za jej prikrčeným tieňom
a hanbím sa za moje vyložené nohy,
za teplú kávu na stole.

Ešte toho musím veľa urobiť,
ešte mnoho krokov vpíšem
do cesty môjho života
a ak sa budem aj potom usmievať,
budem mať nárok
na čokoľvek.

Starenka otočí hlavu,
usmeje sa, zdvihne ruku na pozdrav,
akoby vedela, že na ňu myslím.

Prehodíme pár slov
a život sa kotúľa bez prestávky ďalej.

Ja ešte dlho hľadím na cestu
a snažím sa všetko pochopiť.

Monika Kubalová

Mikuláš, Mikuláš, bol som dobrý ...

Mária Grafová

Je nedeľa 5. decembra a námestie pred kostolom sa pomaly zaplňa štiavnickými drobčami v sprievode rodičov, starých rodičov a starších súrodencov. V očakávaní tej najdôležitejšej osoby dnešného dňa, netrpezlivo drobčia v stupňujúcom sa mraze. Krátko pred pol piatou sú už všetci aktéri na svojich miestach, chýba len Mikuláš so svojou družinou.

O chvíľu už počuť klopotanie konských kopýt a zvuk spežovcov. Prichádza Mikuláš v sprievode čertovských čertov a milého anjela. Družinu privítal pán starosta a zrazu sa v tme rozžiaril krásny stromček, to už zasiahol Mikuláš, pripravený rozdávať plným priehrstím darčeky netrpezlivým deľúrencom. V mene všetkých štiavnických detvákov sv. Mikuláša aj tohto roku privítali Mikulášskou pesničkou a všetečnou otázkou " ...čo mi dáš?" štiavnickí školáci. Pri preberaní darčiekov sa v oč-

kách detí rozžiarili iskierky šťastia. Slzičiek bolo tohto roku pomenej a ak sa aj niekto bál, šikovne ukryl svoj strach do maminej či ockovej dlane. No a čertovskí čerti vôbec neboli až takí strašní, možno preto, lebo namiesto uhlia rozdávali spolu s anjelom cukríky.

Darčekov v koši ubúdalo, deti sa nezabudli Mikulášovi poďakovať, tie odvážnejšie aj zarecitovať, či zaspievať. Najstatočnejšie sa držal malý Matúško, ktorý so srdcervúcim plačom, ale predsa odrecitoval naučenú básničku, len aby si dvoj darček zaslúžil. Ani sme sa nenazdali a kôš ostal prázdny, darčeky rozdane a Mikuláš sa mohol pobrať ďalej. Slúbil, že príde aj nabudúce ak štiavnické deti budú aspoň také dobré ako v tomto roku.

P.S. Ani Mikuláš nevedel pochopiť, komu boli tak strašne treba žiarovky z obecného stromčeka. Dotyčnému odkazuje, že mu ich o rok prinesie. Stačí napísať.

Európsky deň rodičov

Už tretí krát organizovala Európska asociácia rodičov (EPA) v spolupráci so Slovenskou radou rodičovských združení (SRRZ) pod záštitou Ministerstva školstva SR, v mesiaci október Európsky deň rodičov. Cieľom tohto dňa bolo podporiť zapojenie rodičov do vzdelávacieho procesu detí, vytvárať nové partnerské vzťahy medzi školou a rodičmi, otvoriť školu rodičom, prezentovať prácu žiakov a ich učiteľov. Rodičia sú prvými vzdelávateľmi a vychovávateľmi svojich detí učiteľia nadväzujú a rozvíjajú základy, ktoré im oni vstúpili. Preto je dôležité by sa obe tieto zložky navzájom rešpektovali, podporovali a aktívne dopĺňali.

I keď spolupráca s rodičmi na našej škole je na dobrej úrovni, mnohé školy nám ju môžu závidieť, vždy je čo zlepšovať. To bolo pre nás podnetom aby sme sa aj mi zapojili do tohto celoeurópskeho podujatia. V pondelok 25. októbra bola škola otvorená pre rodičov a širokú verejnosť po celý deň. V dopoludňajších hodinách mali možnosť zúčastniť sa vyučovacieho procesu a byť priamymi svedkami práce detí, ale aj ich pedagógov. Túto skutočnosť ocenili najmä rodičia prváčikov. Poľudnie sme rozdelili do dvoch blokov. V prvom pracovnom sme spoločnými silami urobili poriadok v okolí školy, za čo sme si vyslúžili sladkú odmenu - koláč od mamiiek K.Kostolnej a M. Domiterovej. Nasledovalo rodičovské združenie, ktoré malo netradičnú formu, jednak tým, že boli prítomní aj žiaci ale aj tým, že rodičia s deťmi vykonávali spoločné aktivity, pri ktorých sme sa poučili aj zabavili.

Všetci ktorí v pondelok do školy prišli, vyjadrili svoju spokojnosť a ochotu aj naďalej spolupracovať. Ja už len dodávam, že štiavnická škola je verejnosti (nielen rodičom našich žiakov) otvorená po celý rok, každý kto prejaví záujem je u nás vítaný. Budeme radi, keď nám ponúknete svoju pomoc, napríklad vedenie niektorého záujmového krúžku a na revanš my pomôžeme vám.

Mária Grafová

V znamení kríža

- v kríži je spása a záchrana sveta
- v znamení kríža je symbolika smrti ale aj zmŕtvychvstania a života
- má byť spomienkou na všetkých mŕtvych, ktorí sú pochovaní na miestnom cintoríne a nie všetci majú svoj vlastný
- má byť výzvou pre živých, aby pamätali vo svojom živote na smrť

Dňa 19.10.2004 bolo definitívne dovŕšené dielo a snaženie občanov Liptovskej Štiavnice,

keď sa na cintoríne zaskvel nový kríž. V tento deň sa tu zišli všetci, ktorým to čas dovoľoval, aby boli svedkami vysviacky tejto novej dominanty štiavnického cintorína. Keďže Štiavnica je, čo sa týka vierovyznania, zmiešaná obec, na slávnostnom akte sa zúčastnili obaja páni farári J. Barilla i M. Šefranko.

Starosta obce Dušan Lauko vo svojom príhovore poďakovať všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli na postavenie práve vysväteného kríža, ktorý nahradil starý, ktorý stál na tomto mieste od roku 1953 a 50 rokov bdel nad obcou a strážil duše drahých zosnulých. Nakoľko bol neopraviteľný, obecné zastupiteľstvo svojím uznesením schválilo vypísanie verejnej zbierky na stavbu nového kríža. Poďakovanie patrí všetkým občanom, ktorí na výzvu ihneď zareagovali a za neveriteľne krátky čas troch mesiacov katolícki veriaci, evanjelickí veriaci aj občania bez vierovyznania, prispeli čiastkou 157 720 Sk.

Nový kríž postavila firma Hariň Ružomberok v celkovom náklade 185 000 Sk. Rozdiel medzi vyzbieranou sumou a skutočnými nákladmi bol uhradený z finančných prostriedkov obce.

Odpad, odpad, odpad...

Mária Grafová

Múdry človek problém rieši, génius mu predchádza. Ernst Schumacher

“Ďalším problémom, ktorý sa pred nami otvára, je vývoz tuhého komunálneho odpadu. Pri dnešnej cene 250,- Sk...” na úvod môjho príspevku som si dovolila citovať slová nášho pána starostu z jeho príhovoru, ktorý sa nachádza v tomto časopise. Mnohým z vás sa čiastka, ktorú platíte za odvoz TKO, zdá vysoká, no napriek tomu je nepostačujúca a 200 000,-

ktoré sú doplácané z obecnej pokladne by určite našlo oveľa lepšie využitie. Bude prípadné zavedenie množstveného zberu riešením? Nebudú opäť vznikať čierne skládky kdesi mimo dediny? Dá sa dostať z tohto bludného kruhu? Kde je začiatok problému ODPAD?

Potraviny, šaty, noviny, elektronika, nábytok a množstvo ďalších vecí je bežnou súčasťou nášho života. Bez väčšiny z nich si našu existenciu dokážeme len ťažko predstaviť.

Zdrojom surovín na ich výrobu je pre nás príroda, na ktorej sme závislí. Naša spot-

reba výrobkov neustále rastie a spolu s ňou rastie množstvo odpadu ale aj množstvo nenávratne zničených významných ekosystémov.

Možno by stálo za to zamyslieť sa pri vašich nákupoch nad tým, čo urobíte s obalom kupovaného výrobku? Bude sa dať ešte využiť, alebo jednoducho skončí vo vašej odpadovej nádobe spolu s pokazenými či už nepotrebnými vecami, zvyškami z kuchyne, zo záhradky .... Ani sa nenazdáte a nádoba je plná.

Viete, že?

Každý Slováč vyprodukuje

ročne približne 290 kg komunálneho odpadu. Spoločne teda vytvoríme každý rok cca 1,6 milióna ton komunálnych odpadov. Viac ako 10 mil. ton ďalších odpadov vzniká v priemysle, pri ťažbe surovín, na stavbách. Z toho je 1,4 mil. ton z kategórie nebezpečných odpadov.

V nasledujúcej tabuľke uvádzam približné zloženie obsahu našej odpadovej nádoby, s možnosťou iného spôsobu likvidácie jednotlivých zložiek (údaje pochádzajú z www.spz.sk):

druh odpadu	pôvodná likvidácia	iná možnosť
biologický odpad	naša smetná nádoba	kompostovanie
papier	naša smetná nádoba	recyklovať = dať do zberu (naša škola 2x do roka)
sklo	naša smetná nádoba	recyklovať = zberné nádoby v obci (krčma, škola)
plasty	naša smetná nádoba	recyklovateľné v obmedzenej miere
textil	naša smetná nádoba	recyklovateľné v obmedzenej miere
kovy	naša smetná nádoba	recyklovať = dať do zberu (naša škola 2x do roka)
anorganický odpad	naša smetná nádoba	dobre recyklovateľný
drevo, koža, guma	naša smetná nádoba	recyklovateľné v obmedzenej miere
nebezpečný odpad	naša smetná nádoba	recyklovateľný v obmedzenej miere

Práve kvôli pretrvávaniu tohto prístupu v súčasnosti v SR končí 93 % nami vyhadzovaných vecí) ako komunálny odpad na skládkach a v spaľovniach. Iba niečo cez 2 % sa recykluje a 5 % sa kompostuje. Po ťažbe surovín a priemyselnej výrobe tak začína nové kolo problémov, pretože aj riadené skládky odpadov (komunálnych a nebezpečných) predstavujú z dlhodobého hľadiska vážnu hrozbu pre životné prostredie a naše zdravie. Vďaka zmiešavaniu tisícov rôznych látok (organické, nebezpečné...) sa na skládkach vytvárajú zložité reakcie, čím sa spúšťa nekontrolovateľný chemicko - fyzikálny proces. Ani spaľovanie odpadu v domácich peciach nie je riešením, lebo aj pri tom vznikajú škodlivé látky, ktoré unikajú do ovzdušia a ohrozujú naše zdravie a životné prostredie.

RIEŠENIE? - Smerovanie k nulovému odpadu - UTÓPIA?

Na prvý pohľad určite. Ale postupne sa táto myšlienka začína praktizovať v stále väčšom množstve štátov, miest, obcí a firiem po celom svete. Aby sme postupne nezaniikli pod haldami odpadkov, je potrebné radikálne zmeniť nielen náš prístup, ale aj zodpovednosť výrobcov svoje výrobky, aby bola možná recyklácia po skončení ich životnosti. Potrebné je aj rozšírenie zálohových systémov, motivácia k separácii, finančná reforma, ktorá povedie priemysel k znižovaniu produkcie odpadov.

V ďalšej časti nájdete okrem iných informácií aj množstvo praktických návodov ako všetci môžeme pomôcť pri našom spoločnom smerovaní k nulovému odpadu. Každý z nás môže pomôcť

Veď len recykláciou papiera znížime znečistenie ovzdušia o 75 %, vody o 35% a spotrebu energie o 75%”.

Najlepší odpad je ten, ktorý vôbec nevznikne. Osvojme si všeobecne známu odpadovú hierarchiu:

1. Minimalizujeme vznik a škodlivosť odpadov
2. Opätovne používame veci použiteľné
3. Separujeme odpad pre recykláciu a kompostovanie

1. Minimalizujeme a budeme mať menej odpadu, ušetríme korunky aj životné prostredie.

Viete, že?

Priemerná domácnosť dnes “vyhodí” 10% - 50% z cien potravín a nápojov len na ich obaly. Len z plienok na jedno použitie je toľko odpadu, že by dosiahlo 7 krát na mesiac a späť. Pre ich výplň zaplatí životom ročne viac ako 1 mi-

liarda stromov .Nákupom čistiacich, hygienických, pracích prostriedkov bezobalovým spôsobom môžeme ušetriť 30 - 50% z cien týchto produktov.

Tipy pre minimalizáciu vzniku odpadu (zdroj www.spz.sk)

- Premýšľajme už pred nákupom, koľko odpadu následne vznikne z nášho nákupu a či ho vôbec vieme nejakým spôsobom využiť alebo odovzdať na recykláciu.

- Kupujeme len výrobky, ktoré skutočne potrebujeme a ktoré sú trvanlivé a dajú sa opraviť- menej je niekedy viac.

- Vyhýbajme sa jednorazovým obalom a zbytočne baleným potravinám (napr. chlieb, pečivo, ovocie, zelenina...). Pokiaľ je to len trochu možné pokúsme sa znížiť spotrebu výrobkov balených v hliníkových plechovkách, viacvrstvových obaloch, PET fľašiach.

Pokračovanie - s. 11

Odpad, odpad, odpad...

Dokončenie - s. 10

- Pri nákupoch odmietajme rozdávané igelitové tašky, vrecúška a používajme radšej vlastnú trvácnu tašku.

- Uprednostňujme miestne výroby, potraviny a nákupy na tržniciach pred hypermarketmi (napr. zelenina, ovocie) - pri preprave na krátke vzdialenosti nie je potrebných veľa obalov.

- Využívajme bezobalovú distribúciu - nákup čistiacich prostriedkov, kozmetiky, sirupov do nami prinesených obalov.

- Uprednostňujme väčšie balenia výrobkov a koncentráty.

- Vyhýbajme sa materiálom, ktoré spôsobujú problémy životnému prostrediu a zdraviu ľudí - napr. polyvinylchlorid (PVC - býva tiež označovaný ako vinyl, V alebo číslom 3) - sú z neho vyrobené niektoré obaly, podlahové krytiny, plastové okná ...

- Pri maľovaní uprednostnieme vodou riediteľné farby pred syntetickými. Ich používanie výrazne prispieva k redukcii emisií organických rozpúšťadiel do ovzdušia.

- Nepoužívajme agresívne čistiace prostriedky napr. s obsahom chlóru ... Použijme radšej ocot alebo sódu bikarbónu, ktoré sú šetrnejšie pre životné prostredie (1 čajová lyžička octu do litra vody - vhodné na čistenie okien). Prípadne uprednostňujme výrobky od spoločností, ktorých produkty a výrobné postupy sú šetrnejšie k životnému prostrediu (napr. Missiva, Weleda...).

- Využívajme viac knižnice, požičovne, pracovne, požičovne áut namiesto kupovania nových výrobkov.

- Označme si schránku nápisom "Nevhadzujte reklamy", predídeme tak zbytočným odpadom

z nepotrebných letákov.

- Pokiaľ máme k dispozícii počítač a prístup na internet,

môžeme redukovat množstvo použitého papiera posielaním dokumentov elektronickou formou. Skladujme/opravujme informácie priamo v počítači a v prípade tlače používajme obojstrannú tlač.

- Používajme perá, ktoré sa dajú naplniť atramentom alebo umožňujú vymeniť náplň.

2. Opätovne používajme: opravujem, renovujem a opäť ušetríme

Viete, že?

Jednorazová plienka spotrebuje 3,5 krát viac energie, 8 krát viac neobnoviteľných nespracovaných materiálov, 90 krát viac obnoviteľných materiálov ako látková plienka. Na výrobu jednej plienky, ktorú po použití vyhodíte, je potrebná rovnaká energia ako energia umožňujúca vyprať látkovú plienku 200 krát. Vratný sklenený obal môže byť naplnený 15 - 75 krát.

Tipy pre opätovné používanie:

- Kupujme radšej kvalitnejšie výrobky, ktoré majú dlhšiu životnosť a dajú sa opraviť, v porovnaní s lacnými výrobkami na jedno použitie.

- Opravujme a renovujme pokazené veci ako šaty, topánky, elektroniku alebo nábytok.

- Uprednostňujme nápoje balené vo vratných obaloch. Požiadajme nášho obchodníka, aby takto balené nápoje zaradil do svojej ponuky. Pre obchody s predajnou plochou nad 100m² to nariaďuje zákon o obaloch.

- Používajme nabíjateľné batérie (monočlánky), predídeme tak zbytočným nebezpečným odpadom (ťažké kovy).

- Ak už niektoré šaty, topánky a hračky nepotrebujeme, darujme ich charite.

- Nakupujme čo najviac v second handoch, bazároch, antikvariátoch.

- Ak máme malé deti, používajme bavlnené plienky namiesto jednorazových.

- Opätovne používajme

obálky (stačí prelepiť adresy), kancelársky papier, dokumenty tlačme obojstranne.

- Plastové vrecúška a tašky opätovne používajme.

- Ak v našom zamestnaní, škole, bufete používajú jednorazový riad, utierky, požiadajme o ich nahradenie opätovne použiteľnými.

- Ak máme možnosť kompostovať biologicky rozložiteľný odpad, pri balení potravín uprednostnieme radšej papierové obaly (vrecká a baliaci papier) pred plastovými. Takto znečistené obaly (od oleja a pod.) môžeme následne umiestniť do kompostu.

3. Separujme odpad pre recykláciu a kompostovanie.

Recyklácii a kompostovaniu musí najprv predchádzať kvalitné separovanie jednotlivých zložiek odpadu (papier, sklo, kovy, plasty, bioodpad ...) už v domácnosti, zamestnaní, v škole.

Recyklácia - poskytuje druhú šancu veciam stať zdrojom pre výrobu nových výrobkov. Ušetria sa tak prírodné zdroje, energia, množstvo znečistenia a finančných prostriedkov.

Separovaním jednotlivých zložiek komunálneho odpadu môžu obce a mestá:

- ušetriť poplatky za ich uloženie na skládkach alebo zneškodnenie v spaľovniach, ktoré sa budú neustále zvyšovať,

- získať finančné prostriedky za ich predaj na recykláciu,

- získať finančný príspevok z Recyklačného fondu za každú tonu surovín odovzdaných na recykláciu.

To by sa následne malo odzrkadliť v našich poplatkoch za odpady.

Recyklácia a kompostovanie zamestnáva viac ľudí ako skládokovanie alebo spaľovanie odpadu.

Väčšinou práve najcitlivejšiu sociálnu skupinu málo kvalifikovaných ľudí.

V Anglicku sa napr. očakáva, že dosiahnutím 30% miery

recyklácie do roku 2010 sa zníži počet nezamestnaných až o 45 000. V USA zamestnáva recyklácia viac ľudí ako všetky automobilky.

Kompostovanie

Zvyšky zeleniny, ovocia z kuchyne, lístie, pokosená tráva, podrvené konáre... to všetko môžeme využiť kompostovaním. A kompost využijeme ako hnojivo, vracajúce do pôdy výživné látky a organickú hmotu.

Viete, že?

Vytriedením 110 ton starého papiera a jeho použitím na výrobu nového sa zachráni 1 hektár 80 ročného lesa. Celkové emisie skleníkovatých plynov uhlíka sú 4 až 5 krát nižšie, ak sa materiály produkujú z recyklovaného papiera, ocele, skla a medi. Pri hliníku sú až 40 krát nižšie. Recyklácia jednej hliníkovej plechovky ušetrí elektrinu potrebnú na chod počítača alebo TV počas troch hodín.

Recyklovanie papiera znižuje znečistenie ovzdušia o 75%, vody o 35% a spotrebu energie o 75%.

Tipy pre zvýšenie miery recyklácie a kompostovania:

- Začnime separovať jednotlivé suroviny v domácnosti, zamestnaní, škole (papier, sklo, kovy, plasty, bioodpad...).

- Uprednostňujme výrobky, ktoré sú vyrobené z recyklovaných surovín (napr. papier, sklo, kovy...) alebo ktoré je možné bezproblémovo recyklovať.

- Dodržiame stanovené pokyny a podmienky separovaného zberu a do zberných nádob nevhadzujeme tie zložky, ktoré tam nepatria.

- Ak sme svedkom toho, že niekto z našich susedov neseparuje odpad - upozorníme ho na to.

Viac informácií nájdete na www.nulovyodpad.spz.sk.

Niečo z predvianočných a vianočných tradícií v Liptovskej Štiavnici

Pár minút zamyslenia do našich mladých rokov začnú sa nám vynárať spomienky na obdobie predvianočných dní a s nimi udalosti, ktoré sme s radosťou prežívali a robili to, čo sme dostali do vienka od našich rodičov a starých rodičov. Spomenieme ich pre mladých, aby sa takto prenášali z pokolenia na pokolenie.

Koncom novembra sme sa tešili na meno Ondrej. Dievčata tá triasli plotom a hovorili: "Plote, plote trasiem ťa, svätý Ondrej prosím ťa, daj mi znáť s kým ja budem, s ktorým mužom pred oltárom stáť." Z plota odhryzli kúsok dreva, bez slova vošli do domu, zabalili do chlupských nohavíc a dali pod vankúš. Pobrli sa spať. Čo sa im do rána prisnilo, malo sa splniť.

1. decembra liali dievčatá olovo do studenej vody cez kľúč. Padajúce kúsky znázorňovali rôzne predmety ako zrná, drôtky, hadíkov, perá... Podľa toho usúdili koho dostanú za muža, aké bude mať povolanie, teda napr. roľníka, robotníka, lekára, učiteľa. Bolo že to radosti a smiechu.

V období adventu, cez dlhé zimné večery chodili ženy párať perie po domácnostiach. V každom dvore sa chovali husi, aby bolo dostatok peria do výbavy. Na páračkách spievali, klebetili a keď došli mládenci do domu, začala sa zábava pri harmonike. Domáca gazdina urobila pohostenie. Pri odchode domov si ženy do vreciek zásteriek nabrali kostrnky, aby mohli vyznačiť chodníky od dievčata ku chlapcovi - milému. Bol to znak, aby mládenec vedel prísť k vyvolenej verenici, aby nezašiel cestu k nej.

5. decembra si deti čistili topánky a dávali do okien. Čakali čo im donesie Mikuláš. Ráno utekali pozrieť a nachádzali si darčeky - sladkosti. Neposlušní dostali aj prútky. Ak prišiel večer Mikuláš s čertom a anjelom do domu, deti recitovali naučené básničky. Niektoré zo

strachu ušli do izby a schovali sa. Ostatní volali: Mik, Mik, Mikuláš čo nám nesieš, čo nám dáš? Čert obehoval s reťazou v ruke a naháňal strach.

Pred Luciou - 13. decembra dievčatá písali na kartičky mená chlapcov, ktoré sa im páčia a ktorých by chceli mať za snúbencov. Kartičky starostlivo zabalili a každý večer, až do štedrého večera, po jednom hodili do ohňa. Nesmeli pozrieť, ktoré meno odhodili. Na štedrý večer otvorili posledný. Buď sa tešili, alebo skrývali zármutok.

Ráno chodili chlapci vinšovať a priať ľuďom šťastie, aby sa im nič nepokazilo, nelámalo.

Tešili sme sa na štedrý deň. Bolo zvykom, aby sa nikto v tento deň nehneval, nesrdil, lebo bude taký celý nasledujúci rok. Ženy pripravovali večeru a chlapi čistili zadné stavy, obriadili statok. Prichystali chlieb pre dobytok a dávali im po večeri.

Na štedrý večer si členovia rodiny posadali k stolu. Na rozdiel od ostatných dní bol bohatší, s chutnejšími jedlami. Pred jedením jeden z rodiny vstal, nahlas sa modlil. Ďakoval Bohu za dary a prial zdravie a lásku pre celú rodinu. Na znak príchodu anjelikov domáca pani rozsypala hrach. Na stole nesmel chýbať hlinený hrniec naplnený zrnom, zeleninou, ovocím, zemiakom a peňaženkou s drobnými i papierovými peniazmi. Bola to nádej do budúceho roku pre dobrú úrodu a zisk. Po večeri dievčatá vyšli na priedomie s jablkom v ruke. Zahryzli doň a počúvali, či sa ozve psí štekot. Podľa toho, z ktorej strany bolo počuť štekot, mal prísť milý. Tým smerom sa mali vydať.

Pred polnocou sa mládenci a dievčatá postretali na dedine. Pripravovali sa spievať pod oknami domov. Najprv spievali pieseň Tichá noc, svätá noc. Pri dome, kde bývalo dievča spievali: Je v tomto dome pekná dievčine, keby nami dala na

liter vína. Dal by jej Pán Boh bohatého muža, ej Miša, Miša, lebo Ondriša.

Pod oknom chlapca spievali: Je v tomto dome pekný mládenec, keby nám chcel dať dukát na veniec. Dal by mu Pán Boh bohatú ženu, ej Annu, Annu, lebo Zuzanu.

Na Božie narodenie pripravil najmladší vodu a každý sa v nej mal umyť. Pred tým, ten, kto vodu pripravil, povedal: Pán Boh vám daj dobrý, dobrý deň, prv voda, než oheň. Do vody dávali peniaze za odmenu.

Pred raňajkami sa otec a mama pri stole pomodlili a spievali pieseň Narodil sa Kristus pán, veselme sa, z ruže kvet vykvitol nám, radujme sa. Z života čistého, z rodu kráľovského, nám, nám, narodil sa. Ježiško na nebi jasný, krásne kvet, čo sa narodil a vyslobodil

svet.

Na Božie narodenie sa návštevy nekonali. Doma prežívali chvíle radosti. Bol to deň oddychu od každodenných starostí. Hostili sa.

Na Štefana a Silvestra sa konali zábavy. Zabávali sa mladí i starší, podľa výdrže, až do rána.

Po štedrej večeri sa konala polnočná omša. Ľudia navštívili služby božie na Božie narodenie, na Štefana a Starý rok. Cestou si priali všetko dobré. Rozchádzali sa so slovami zachovania lásky, úprimnosti. Zabudnime na nesváry, nenávisť. Budme k sebe úprimní. Tak nám Pán Boh pomáhaj.

*Zo zamyslenia
p. Dariny Meškovej
napísal Štefan Dírer*

Denník nenarodeného dieťaťa

5. október - Dnes sa začal môj život. Rodičia o tom však ešte nevedia. Som menšie, ako jablčné jadierko. Aj keď som ešte neformované, budem dievčatkou.

19. október - Trocha som podrástla, ale ešte stále som nezhranená. V môj prospech všetko robí mama. Krmi ma vlastnou krvou.

23. október - Začali sa mi formovať ústa. Do roka sa budem vedieť aj smiať. Neskôr hovoriť. Mojm prvým slovom bude „mama“. Som už skutočná bytosť, tak ako najmenšia omrvinka chleba.

27. október - Začalo mi búšiť srdce, bude mi jemne klopať až do konca môjho života. Potom po rokoch, keď sa unaví, zastane a ja zomriem.

2. november - Každým dňom o vlások narastiem. Už sa mi formujú ramená, ale ešte musím počkať, kým ma moje nôžky ponesu do náručia matky, kým ramená dokážu objať otca a neskôr i priateľa.

12. november - Tenké prstíky nadobúdajú svoj tvar, moje ruky budú maznať otecka, hádzať loptou, trhať kvietky, hľadať mamu.

15. november - Mama a otec nevedia, že budú mať dievčatko, ale ja ich prekvapím.

13. december - Vidím ako je okolo mňa tma. Čoskoro uvidia moje oči slnko, kvety, deti. Nevieť ako vyzeráš ty mama. Mamička verím, že sa budem podobáť na teba.

24. december - Mama počujem tlkot tvojho srdca. „Ty počuješ moje?“ Viem, že niektoré matky nechcú svoje dieťa. Boja sa, že im odbudne z krásy. Ja však trpezlivo čakám, kedy už budem v tvojom náručí. „Čakáš na mňa tak ako ja na teba mama?“

28. december - Mamička ty ma nechceš? „Mama, prečo si pripustila, aby prerušili môj život“?! Mohli by sme byť šťastné a ...a...!!!

Mariana Domiterová

A čo teraz?

Jozef Klimčík st.

V mojom predchádzajúcom príspevku som sa snažil predložiť vám môj pohľad na situáciu, ktorá vznikla postupom nášho I. mužstva do V. Ligy. Nebol som v ničom pesimistický. Aj keď bývalí spoluhráči po turnaji v Lipt. Sliacoch sa mi snažili "naštepíť mi" do hlavy, že s týmto kádrom nemáme šance uspieť v súťaži akou je V. Liga. Trochu som zauvažoval, ale po tom všetkom, po tej eufórii celého výboru a hráčov som dospel k názoru, že na to máme.

K jednotlivým zápasom sa nechcem priamo vyjadrovať, lebo to mužstvo ešte nemá skúsenosti z podobnej súťaže a musí si na verdikty rozhodcov zvyknúť a prispôbiť sa im. Tým, že budem komentovať rozhodnutie rozhodcu, nepomôžem sebe a už vôbec nie mužstvu. K tejto problematike je nutné iba podotknúť, že diplomacia nám tak trochu zlyháva. Ale čo už po tom, je

to nováčikovská daň. To sú nie rozhodcovia z "horskej ligy" a majú záujem postúpiť vyššie.

Ale trochu som sa uniesol a pozabudol na účinkovanie nášho mužstva.

Za to všetko zlé i dobré chlapi - srdečná vďaka. Každý občan, ktorému ide o dobré meno obce je hrdý na postavenie nášho mužstva. Bojím sa povedať, že po niekoľkých korektúrach v kádri je možné poškulovať, "ale o tom až n budúce".

Páči sa mi akú družinu vytvoril výbor s hráčmi, čo je rozhodujúce pre ďalšie účinkovanie v súťaži.

Veľmi sa mi páči vzrastajúca návštevnosť v našom krásnom areáli, ktorý nám závidia i priaznivci futbalu z okolitých obcí a obdivujú, čo sme za obdobie sezóny dokázali vytvoriť. Trochu ma bolí návštevnosť domácich fanúšikov. Nemôžem povedať, že by nebola adekvátna postaveniu nášho mužstva, ale okrem dorastencov ich k lepšiemu výkonu

moc nepovzbudia. Skôr hľadám možnosť, ako nájsť spôsob pre ostatných fanúšikov povzbudiť našich chlapcov. Nie tak, že "nevieš to", "nejedol si", "nevládzeš". Práve vtedy treba prejaviti spolupatričnosť, keď sa nedarí.

Keď sa to naučíme, prispějeme k výkonu nášho mužstva

a seba po zápase k príjemnému zvyšku dňa.

Záverom prajem celému realizačnému tímu veľa vytrvalosti, odvahy i rozumu, aby sme sa stretli v prvom jarnom zápase zdraví a s nádejou na dobré výkony našich chlapcov. ■

Dorastenci

Marián Ondrejka

V Liptovskej Štiavnici je dorast 1. triedy tiež pozornosťou našich divákov tak ako aj mužstvo 5 ligy.

Chlapci hrajú zo všetkých síl a veľmi sa snažia i keď im to niekedy nevychádza.

My všetci (ako aj vedúci a tréner) sa budeme snažiť o budúceho jarného kola "všetko napraviť" a umiestniť sa na najvyššej priečke.

Ďakujeme všetkým dorastencom a tiež sponzorom, ktorí nám v našom snažení pomáhajú.

Tajnička

Sokrates:

Najväčší podvodník je ten, kto vzbudí o sebe kladnú predstavu... (dokončenie v tajničke)

NOON, ATÉ, BEAN, OLYMP	Vladimír doma	1	Internet protokol	Listnatý strom	Porn. spojka	Zvratné zámeno	Plus	V	Chytaná	I	Rofa	Grécka bohyňa vášne	Egyptský boh slínka	Nula	2
Prispôboba sa								Rímsky 50 Patrí psovi		Časť Štiavnice Jazero anglicky					
Pracovala lepom							Dvorana Pracuje pluhom							Niž Jazdci	
Tiež			Politická ekonómia Budú kravy			Spali by Hostinec							Atletický Club Milenec		
Udalosti DEJA					Kriaky krajovo Spojenie							Arabské meno Slávny vrch			
Pichtavý hmyz				Sú v zime Zn. ruských letadiel							Štát ovčia srst'				
A	Chlapče Od A po ...							Dlhé A		Minulý rok Riekne					
Zoolog							Ružomb. okres	TO I TO	ubieha čas Anglicky dobré						
N	Prima Variant Chýrna			Ročné obdobie Francúzsky člen				OONMT Dnu						Školáci	
Sníval					Urán	Ženské meno							Spojka Franc. člen		
Gymnázium						Číslo Hmota		Jeden Madrid. klub		O	udiv obchod so všeličím				
Plošné miery				C	Rímsky 999 Ženské meno			Kartársky výraz Boka Kotorska		Bób anglicky Rímsky 500					
Rímska 6			Je stála	Pracuje dlátom Prudká voda					Ruský súhlas 6.pád			Rímsky 101 ŠPZ Nitry			
Zbil - strieskal										Zkaz Dajú radu					
Ženské meno							Lopatka Medzištátna dohoda							Kyslík Rímsky 50	
E	patrí k delu prosil za niekoho						Výkon Milovanie		Pokora Čínske meno				Lipt. Mikuláš Marta v 3.páde		
Ovocný mušt						LAMÁR Ligot					Značka metra			Rímsky 500 Anglicky poludnie	
Utekla					Vábila Koniec šach partie						Český súhlas OER				
Pýta česky				Väčšia obec Majstrovstvá Európy					Dopracuj Vo výslužbe						
Aká			Škrabošky Rímsky 50						Silný vánok						
Športovkyňa								2004	Nie surový						

Ján Vulpíny

Riešenia z čísla 3/2004:

Tajnička: Nesnaž sa všetko vedieť, aby si sa nestal všetkého neznalý.

Výhercovia tajničky: 100 Sk získava: Daniela Synaková - Hlohovec, Peter Lauko - Liptovská Štiavnica.

Riešenie tajničky odovzdávajú v kancelárii obecného úradu. Dvoch vylosovaných riešiteľov odmeníme sumou 100 Sk.

ŠTIAVNICKÉ TO I TO

vydáva obec Liptovská Štiavnica maximálne 6 krát do roka. Šéfredaktor: RNDr. Dušan Dírer.
Zástupca šéfredaktora a DTP: Michal Ondrejka.

Redakčná rada: Mária Grafová, Edita Haluzová, Katarína Kačalková, Dušan Lauko, Ladislav

Slanicay, Mgr. Katarína Pastuchová, Ján Vulpíny, Mgr. Iveta Čutková, Mariana Domiterová.

Povolené OÚ Ružomberok pod regist. č. OÚ 1/1999. Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe
len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a uverejnenie článkov.Adresa: Obecný úrad Liptovská Štiavnica 39. Internet: <http://www.liptovskastiavnica.sk/toito>